

Deze rotonde in Steenwijk is door de beplanting van Griffioen een echte blikvanger geworden.

Steenwijkerland investeert in vasteplantenborders

Drie jaar geleden verving gemeente Steenwijkerland veel gazon- en heestervakken door vaste planten. Tot nu toe met succes. Op een aantal plaatsen in de stad en omliggende dorpen liggen kleurrijke vasteplantenborders die qua onderhoud vergelijkbaar zijn met bodembedekkende heesterbeplantingen.

Tekst en beeld Henk-Jan van der Veen

Achtduizend vierkante meter, oftewel bijna twee voetbalvelden groot. Dat is het huidige oppervlak aan vaste planten in de gemeente Steenwijkerland in de kop van Overijssel. Een respectabel aantal vierkante meters, ongeveer drie procent van het areaal aan kleinschalig dorps- en stadsgroen. De afgelopen jaren heeft deze gemeente flink geïnvesteerd in de renovatie van het groen. Enerzijds met het doel om het groen efficiënter in te richten en de beheerkosten te verminderen, anderzijds om het groen een kwaliteitsimpuls te geven en het aantrekkelijker te maken. Vaste planten spelen daarbij een prominenter rol.

Plein Steenwijker station

„We passen al meer dan twintig jaar vaste planten toe in het openbaar groen

van Steenwijk”, zegt Jos van Dijk, coördinator Groen. „Op een aantal plekken werkten we onder meer met lage asters, *Bergenia* en *Stachys byzantina*, zoals op een voormalige rotonde in de binnenstad. Dat was niet echt een succes; de planten bedekten de bodem onvoldoende en het plantvak bleef daardoor bewerkelijk en duur in onderhoud.” Bij een herinrichtingsproject verdween de rotonde en de vaste planten maakten plaats voor gazon en heestervakken. Einde oefening? Nee. Acht jaar geleden begon de groendienst opnieuw vaste planten te gebruiken, geïnspireerd door de vele goede voorbeelden elders in Nederland. Op het plein voor het Steenwijker station werden twee verhoogde plantenborders aangelegd met *Rudbeckia* en *Persicaria*. Dat pakte goed uit. De soorten bedekten de bodem, de plantvakken gaven weinig

onderhoud en de uitbundige bloei zorgde voor een kleurig effect.

Verwijderen oorspronkelijke bodem

Van Dijk zit samen met twee groencollega's aan tafel op de groenafdeling in het gemeentehuis in Steenwijk. Ze laten elkaar foto's zien van een aantal vasteplantenborders in de gemeente en ze zijn er gezamenlijk over eens dat de huidige aanpak en toegepaste sortiment goed werkt. „We weten nu ook waarom. Het succes van een bestendige vasteplantenborder in het openbaar groen staat of valt met de juiste plantkeuze en een gedegen voorbereiding. In het verleden werden de planten zonder enige grondverbetering aangeplant. Tegenwoordig verwijderen we de oorspronkelijke bodem en brengen we een 40 cm dikke humeuze en bemeste laag aan waarin de planten goed kunnen wortelen en uitgroeien.”

Met een aantal grote groenrenovaties voor de boeg ontstond drie jaar geleden het idee om het areaal vaste planten uit te breiden. „De goede ervaringen bij het station smaakten naar meer,” zegt Chris Teurlinckx, regisseur openbare ruimte. „Onze vraag was of het nog uitbundiger zou kunnen dan de bestaande vasteplantenvakken.” Het antwoord kwam al snel toen Teurlinckx op een bijeenkomst kennismaatte met het vasteplantensortiment van kwekerij Griffioen in Wassenaar. Het concept sprak aan en vormde de basis voor vele honderden vierkante meters kleurige vasteplantenborders door de gehele gemeente.

Wie Steenwijk binnenkomt, ziet op diverse plekken een mix van hoge en lage soorten, incidenteel gemengd met grassen. Een van de voorbeelden ligt aan de westzijde van de stad, in het dorp Zuidveen. Hier is de middenberm over een lengte van honderd meter beplant met *Alchemilla*, *Sedum spectabile*, *Phlomis russelliana*, afgewisseld met de iets hogere *Geranium 'Patricia'*. In het voorjaar geven de paarse bollen van *Allium extra* accent aan het frisgroene blad en het roze van geraniumbloemen. Driehonderd

meter oostelijker komt deze weg uit op een rotonde richting de binnenstad en de oostelijk gelegen stadswijken. De rotonde is eveneens weelderig beplant met vaste planten. Opvallend is het siergras *Calamagrostis x acutiflora 'Karl Foerster'* op het hoger liggende, centrale deel van de rotonde. Het gras is omgeven door grote vakken met onder meer *Rudbeckia fulgida 'Goldsturm'*, *Geranium 'Patricia'*, *Phlomis russelliana* en *Nepeta 'Walker's Low'*. De randen bestaan vooral uit lage bodembedekkende geraniums, *Bergenia* en *Hemerocallis 'Stella d'Oro'*.

„De vasteplantenvakken in de middenberm en de rotonde zijn echte blikvangers”, zegt Teurlinckx. „We passen deze vooral toe op zichtlocaties en belangrijke entrees naar de woonwijken.” Dit principe is goed te zien in de woonwijk Oostermeenthe, een typische jaren zeventig wijk met een hofjesstructuur. Bij de entree van de wijk werd begin 2016 een plantvak aangelegd. Hier zijn middelhoge vaste planten toegepast zoals *Stachys monieri 'Hummelo'* met felle rozerode aren,

evenals de helder lichtblauw bloeiende *Agastache 'Blue Fortune'*. Schuin tegenover dit vak, aan de andere zijde van de weg, ligt een grotere vasteplantenborder met veel grassen en witbloeiende planten als *Pericaria amplexicaulis 'Alba'*.

Verdichting grond

Van Dijk: „In deze wijk hebben we de laatste jaren heestergroen vervangen door vaste planten. Voorheen gebruikten we hier onder meer *Hedera*, *Potentilla* en diverse Pavement-rozen, maar op een bepaald moment zie je dat de grond verdicht, verschraalt en de planten aan vervanging toe zijn. Vervolgens hebben we Griffioen opdracht gegeven voor het ontwerpen van vakken met vaste planten. Het aardige is dat we drie jaar geleden met de bewoners van de Oostermeenthe nieuwe speelplekken hebben ingericht. Na dit project kwam een aantal bewoners met de vraag of het groen ook meer uitdagender en spannender kon. Dit paste goed in onze groenrenova-

Op de rotonde groeit onder meer het siergras *Calamagrostis x acutiflora 'Karl Foerster'*, *Rudbeckia fulgida 'Goldsturm'* en *Geranium 'Patricia'*.

De goede ervaringen met Rudbeckia op het Steenwijker station smaakten naar meer.

tieplannen die in samenspraak met de bewoners zijn gemaakt. Nu bepalen vaste planten het beeld op veel zichtplekken in deze wijk. Tot tevredenheid van de bewoners overigens. We krijgen veel positieve reacties.”

Erik van de Wetering bevestigt dit. Als uitvoerder is hij dagelijks bezig met de planning en het onderhoud van het Steenwijker groen. „Vaste planten vallen duidelijk in de smaak, mensen schieten me regelmatig aan over de plantenbor-

ders. Ze vinden deze er kleurig uitzien, vooral tijdens de bloei. Soms krijg ik de vraag of we in de winter de oude bloeistengels willen verwijderen. Dat vindt een aantal mensen slordig. Na uitleg over het hoe en waarom is daar wel begrip voor. In principe grijpen we zo weinig mogelijk in.” Van de Wetering maakt één keer per jaar samen met twee mensen uit het onderhoudsteam gedurende een week een maaironde langs alle plantenborders. „We gebruiken een

speciale mulchmachine die de stengels vermaalt en verspreidt over het vak. Eén man maait, één man loopt de moeilijk bereikbare delen na met de bosmaaier en één man zorgt met een bladblazer voor de verdere afwerking.”

Investering in kennis

Het moment van mulchen komt vrij precies. „Dit doen we vlak na het uitlopen van de planten. De mulchlaag bedekt de bodem en onderdrukt de eerste onkruidgroei. Daarnaast is het belangrijke voeding voor de bodem, al mesten we de planten ook bij met organische NPK-meststof om ze vitaal te houden”, zegt Van de Wetering. Behalve mooie blikvangers zijn de plantenborders relatief onderhoudsarm. Volgens de groenmannen zijn de onderhoudskosten vergelijkbaar met een bodembedekkend heestervak en is de verwachte levensduur minstens tien jaar. Het vraagt wel om een investering in kennis, het onderhoud is wezenlijk anders dan het traditionele beheer van heestervakken. Teurlinckx: „De voorbeeldbedden bij Griffioen zijn meer dan vijftien jaar oud, dus we kunnen nog even voort met de huidige borders. Ondanks de hogere aanlegkosten – door het vervangen en aanbrengen van een voedzame bodem – is de investering in vaste planten zeer de moeite waard. Grappig is dat het publiek dit ook oppakt. Zo her en der in Steenwijk zie je in particuliere tuinen hetzelfde plantverband en sortiment terug.” <

In het dorp Zuidveen is een middenberm beplant met onder meer Alchemilla, Sedum spectabile en Geranium 'Patricia'.

